

Редакције и админ.
Космајска ул. бр. 22.
www.nb.rs

Страс се дају у админист.
— Цена утврђена —

Исплаћена се писма не
примају. Рукописи се не
враћају.

Писма, рукописе, новац
не остаје што се односи
на лист, слати власнику
листа

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

Адреса за телеграме:
„СТРАЖА“ — БЕОГРАД
Преплата за Србију
на пошти:
на годину дин. 12.—
„ шест месеци „ 6.—
„ три месеца „ 3.—
„ један месец „ 1.—
Преплата за иностранство
на пошти:
на годину дин. 30.—
„ шест месеци „ 15.—
„ три месеца „ 7.50

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

Издаје сваки дан у 6 ч. пре подне

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Шта Аустрија нуди?!

Сензационо откриће „Мађарорсага“

БУКУРЕШТ, 11 дец.

Пештански дописник угледног румунског листа „Вииторул“ јавља да је „Мађарорсага“ орган мађарских незавишњака објавио понуде и услове на основу којих ће граф Михајло Карољи повести са Русијом преговоре за мир:

Аустрија нуди Русији, Пољску (Пољска је год. 1773 раздељена између Русије Аустрије и Пруске), Галицију и Буковину. Ческа и остале словенске државе добиле би пуну аутономију. Србија и Црна Гора добиле би Босну и Херцеговину. Србија би добила на северу, према Сави још неке омање угупке и накнаду штете за порушене вароши и села.

Аустрија тражи од Русије, да јој укаже помоћ у случају да Италија или Румунија буду тражиле какве територијалне компензације; да Русија посредује код осталих зараћених сила да са Аустријом склопе мир; да се што пре изврши размена заробљеника, како би се велики број хранилаца вратио својим кућама. Аустрија би одмах по потпису уговора о миру извршила демобилизацију својих трупа, али под том условом, да Русија и остале силе из Споразума даду гаранцију да њена територија неће бити угрожена ни од једне стране.

Француски парламенат

— Владина декларација —

ПАРИЗ, 8 дец.

Парламенат је данас отворен. Изјава владина гласи у кратко:

Овога часа постоји само једна јединица политика: Немилордна борба све до потпуног ослобођења Европе. То је крик који се отрпао из свих груди у седници од 22. јула и који понављају сви Французи, пошто су укљонили све неспоразуме у којима су се врло често наши духови упорно борили се и које је заслепљени непријатељ узимао као наше непомирљиве разморице; то је крик који се подиже из славних ровова камо је Француска упутила своју омладину, целокупну своју мушку снагу. Пред том изненадном појавом француског наредног осећања, Немачка је била збуњена у своје заносу од првих дана да ће победа остати на њеној

страни, па је онда почела да негира прво, да презире историју: Да би оправдала повреду белгијске неутралности и упад у Француску, ова се позива једино на „закон интереса.“ Од тога доба њена је влада појмила да треба водити рачуна и о светском јавном мњењу па је недавно покушала да се рехабилитира, старајући се да својим брци сву одговорност за рат на савезнике; али се истина указује.

Документи које заинтересоване нације публикују сведоче о данашњем решењу наших непријатеља да окушају срећу једног препода. Један од тих докумената само био би довољан па да обавести цео свет. Када је енглеска влада учинила предлог свима заинтересованим нацијама да обуставе војне припреме, да

се поведу преговори у Лондону и када је 18. јула 1914 тај предлог био усвојен од стране Француске и Русије, светски мир био би осигуран и у том последњем часу, да је само и Немачка пришла тој иницијативи. Место тога, Немачка је извршила препад објавом рата Русији 19. јула. Што је пак Немачка дипломатски гађала мир у његову кливу, то је зато, што је она за време пуних 40 година тежила једном једином циљу а то је уништењу Француске, да би могла по том потићи цео свет. Пошто су Француска и њене савезнице и поред њихове преданости миру биле принуђене да приме рат, оне ће га продужити до краја. Верна своје потпису који је ставила на уговор од 22. августа ова је ангажовала своју част и свој живот, Француска, по споразуму са својим савезницима, неће положити оружје све докле док не буде осветили повређено право и присајединила за навек француској отаџбини провинције које су

јој силом отете, васпоставила херојску Белгију, сломила пруски милитаризам да би се једном препорођена Европа могла повратити правди.

За српске рањенике

Приложили српском друштву Црвенога Крста

1. Њ. Св. Кнез Абамелек Лазаров из Петрограда изволео је послати из име прилога Српском Друштву Црвенога Крста у звечењем злату Динара 5000.

2. Деца пок. Лепе и поч. Стојка Павловића бив. потпуковника из Београда приложили су Српском Црвеном Крсту за покој душе својих драгих родитеља Лепе и Стојка, а у место годишњег помена Динара 500.

3. Г-ђа Александра Пагина из Букурешта приложила је Српском Друштву Црвенога Крста преко нашег посланства у Букурешту Дин. 200.

4. Г-ђа Велика удова пок. Душана А. Димитријевића

артиљерског капетана уписала је за сталног члана овога Друштва свога супруга Душана који је погинуо у одбрани отаџбине и (на име улога положила Дин. 100.

СКИЦЕ

— Казан за веш —

Првог дана уласка Српске војске у Београд, пролази преко Теразија заробљена комора, а међу осталим колима и неке пољске кујне — аустријске

— Ијук, да дивног казана за веш, — уздахну једна новоселка.

— Е, а шта би сас њим, кад је покретан? — пита је једна пријатељица.

— Па ја бих с с њег' позади први позив, да перем веш, па да видаш пазар, — додаје младолка Новоселка успијајући усницом.

Ђ-ца

Преплата на „Стражу“ стаје један динар месечно.

Са француско-немачког фронта

— Из забележака једног аустријског официра, који се борио на франц. бојишту. —

Дошао сам са мојим батаљоном к предстражама. Причали су ми, да на том месту још није ни један метак пао. И сви су ми завидели. Чим сам дошао на положај одмах сам легао испод једног дрвета чије ме је густо грање штитило од свачега. Био сам страшно уморан и одмах сам заспао веома чврсто. Нисам чуо ни силну пуцњаву коју су били отпочели моји војници, вероватно на шумске пацове, које су ломећи грање проузроковали шум, те су војници држали да је непријатељ.

Пробудио сам се око подне. Тај дан прешао је на миру. Људи су имали право на мој положај не беше избачен ни један метак.

Освануо је и други дан. И он би прошао као и прва да није погинуо један војник, који је био доста непажљив и није умео да употреби заклон. Дошло је и треће јутро. По небу, које је било црвено као ватра предосећали смо да ће бити борбе и то огорчеве. И нисмо се преварили. Тек што је сунце било искочило, кад се зачу пуцњава. Французи су опколили стражу једног батаљона и пошто су је похватале, навалили су на батаљон. Ја сам пошао са својим батаљоном мало напред. Али ме Французи осетише и из једног шанца отворише паклену ватру на мене.

Срећа те су пуцали и сувише високо. За све време пуцњава ја сам лежао мирно, на трбуху и слушао како куршуми зује надамном и мојим људима. Било ме је обузело неко нарочито расположење. Повукао сам се натраг и јавио сам се мајору. Баш у тај час Французи су силно навалили на мени суседни батаљон. Један јачи одред Француза трудио се да истовремено прође кроз један кланац који је раздвајао мој батаљон и батаљон на који Фран-

цуске групе већ врше напад. Мајор ми је издао заповест да нападнем непријатеља са левог. Вратио сам се својој батаљону и са четири војника пошао сам у извиђницу. Испели смо се на брдо, и Французи одједном отворише на нас јаку ватру из својих заклона из кланца. Чули смо јаку ломњаву, прасак, видели смо и кад би пламен сенио, али војника не видосмо, тако су били добро прикривени.

Вратио сам се натраг својој батаљону и одмах сам упоставио везу са нападнутим батаљоном. Зависило је све од тога да се на томе положају одржимо, иначе био би угрожен наш положај око Вердена. Са једним јачим оделењем пошао сам у шуму, која је била на непуних 600 метара од шанца у коме је био непријатељ. Шума је још била слободна и ја наредих да се ископају шанчеви. Заповедно сам да се насече доста дрвећа, које се имало да наслаже над ископаном шанчевима. У том је већ пао и мрак. Но како је ноћ била тамна, то је прошла без икакве борбе сем што је артиљерија имала дуел са непријатељским батеријама. Сутра дан око 9 часова пре подне Французи су опет поели са нападом. Овога пута нападали и на мој батаљон. Као појачање оставио сам један вод на крају шуме. Почела је и артиљерија да ради и неколико разорних граната падоше баш у шанчеве, које сам био ископао. (Звршише се)

Држање Персије

— На супрот турско-немачких пакли Персија ће остати неутрална. —

Персијско посланство у Петрограду изјављује, да су вести које извесни листови шире и по којима Персија и њена влада показују симпатије према Турској и Немач-

кој, потпуно тенденциозне и неосноване. Од почетка рата персијска влада се строго придржавала неутралности и још увек се неутралности придржава.

Св. Андреја

— Честитке о краљевом крсном имену —

Његово Величанство Краљ и Његово Височанство Престолонаследник упутили су Војводи Путнику, поводом његове честитке Њиховог крсног имена, ове телеграме:

Начелн. штаба Врховне Команде

Војводи Радомиру Путнику

На честитањима, жељама и израженим осећањима, које сте Ми поднели у име Моје драге и победносне војске и од стране Ваше, најтоплије Вам захваљујем. С вером у Бога и са највећом радошћу гледам у поједице моје јуначке војске на путу остварења наших великих циљева.

Петар I.

Начелн. штаба Врховне Команде
Г. Радомиру Путнику

Крагујевац.

Најсрдачније Вам захваљујем на жељама које сте ми израдили у име Моје драге војске и у име Ваше. Нека би Бог дао да наша победоносна и јуначка војска смрви разбијеног непријатеља и оствари наш ветровни идеал.

Александар.

Честитке Војводе Путника гласе:

Његовом Величанству Краљу

Аранђеловац.

На данашњи дан Вашег Крсног Имена срећан сам што Вашем Величанству могу поднети, у име Ваше целокупне победне све војске, најсрдачније честитања са жељом, да победе које је до сада наша војска над непријатељем задобила под стегом патрона Ваше Узвишене Куће, буду ускоро завршене стварне Велике Србије.

Са тим жељама тумач сам осећаја оданости целе војске својој милости Краљу и годносим Вашем Величанству свак-

дашњу жељу наше војске:

Да живи Ваше Величанство и цео Узвишени Дом!

Врх. Ком. Н. Кр. Височанству

Престолонаследнику

На данашња дан Вашег Крсног Имена, кад победоносна Ваша војска под Вашом командом и заставом патрона Вашег Узвишеног Дома гони разбијеног непријатеља и односи победу за победом стварајући Велику Србију, срећан сам, што Вам у име њено и своје могу поднети најлепше жеље са узвиком: Да живи Ваше Краљевско Височанство!

Епиграм

Од Бисерса осветљење,
И трамвај су добили,
Награда му била:
Што га заробили.

Б-ца

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Жена девуницијант

Ветика, служитељка у Пореском Одељењу отпутила је Вуковасу жени Милана Стефановића књиговесца Државне Штампарије аустријанцима те су аустријске власти одве-

ли у ропство. Она је оставила децу од 6 месеца друго од 5 а треће од 6 година. Њен муж је у том времену био на положају као војни обвезник и кад је дошао кући затекао је незбринуту децу без своје жене.

Износимо ово на јавност да би наш свет упознао своје злотворе.

Дрва за сиротињу

На одборској седници општине Београдске решавано је: о издавању дрва сиротињи. Општина је нашла начина и она ће за наступајуће празнике снабдејти сиротињу с дрвима.

Ко зна

Љуб. Ј. Војовић „Брка“, моли да му се јави у Београд, где је његова фамилија отишла из Аранђеловца и где се сада налази.

Ко што зна о Фрањи Малвићу, потпоручнику нека јави његовој матери Јулки Малвић, Цетињска ул. број 16. Београд

Тражи се

једна млађа жена, која уме да кува добиће бесплатно стан и огрев. Нека се јави уредништву овог листа.

У Румунији ври

— Наш извештај —

НИШ, 11 децембра.

Овамо је стигла вест из Букурешта да је победа српске војске изазвала у свима тамошњим круговима необично олушење и радост. Сви угледни румунски државници и политичари били су у посланству где су честитали победу. И штампарија је топло поздравила победу српску над Аустријанцима. Славља српску победу „Ваиторул“ суђује румунску владу што није и она ушла у акцију и припомогла, да се непријатељ балканских народа свесним уништи. Са чиме мисли наша влада — завршава се чланак — да изиђе пред победице и да тражи оно на шта румунски народ полаже право!

Угледни румунски државник и политичар Н. Филипеску држао је пред огромном масом својих пријатеља један говор у коме је оштро осудио владу што је пропустила тако згодан моменат, да се без великих жртава задовоље румунски идеали.

У „Румунској независности“ Таке Јонеску написао је чланак под изсловом „Шта сад?“ У чланку Јонеску пита владу шта намерава сада и чиме мисли да оправда себе пред румунским народом?“

Павле.

Истинско јунаштво

Било је то на Мачковом Камену.

Била је наређена демонстрација на противнике положаја, да бисмо открили његову снагу.

Један наш пук, који се ја у прелазу преко Саге и Срем одликовао лепим држањем, и сада је бесно надирао на противника.

Противник је сипао паклену ватру на нас, али наши се нису освртали на то, него су и даље ишли све ближе и ближе противниковим рововима.

Ено их, већ су дошли и до самих жица, којима су аустријски ровови били ограђени.

Тада су наши наредила повлачење наших трупа, јер је циљ била постигнута: противник је открио своју снагу према нама на томе фронту.

Али у заповести за повлачење све ово није се могло рећи војницима, нити им се могло објашњавати, да је циљ о откривању противника била постигнута и да је сад ваљало да се вратимо на своје положаје.

Зато су војници, повлачећи се негодовали.

— Ама, што нас не пусте, да помлатимо жгадију? — љутили су се многи.

Другом приликом десило се опет нешто слично овоме.

На Калишту, левоме одсеку Гучева, били смо се примакли врло близо противнику. Ровови нам нису били на стотину метара далеко од противникових ровова.

Пушкарари смо се свакога дана.

Било је довољно да се ма који, наш или њихов, само мало помуљи из рова, па бисмо одмах или ми или они припуцали, и онда се оспе паклена пушчана паљба на целом оном фронту и траје по-

некад по читав час и више.

Једнога дана наше старешине наредише, да се избегава непотребно пушкараре, те и да се узалуд не троши муниција, а и да се без потребе не узнемиравају пушчаном паљбом наши на осталим, суседним положајима.

После некога времена наши опазисше, како је из непријатељског рова изишао један војник, па се побављае прикрада, да дохвати једна тајин, који су дан раније наши из свога рова били добили непријатељу, да му покажу, како ми имамо хлеба, па се тајин био докоцрљао до пред сам аустријски ров.

Један наш војник већ диже пушку, да овога аустријскога војника узме на око и да га смлата. Али га командир чете, који је био ту близу њега у рову, дохвати за раме.

— Шта ћеш то? — удари га.

— Да га оборим, господине капетане! — говорио је

наш војник, а очи су му не како чудно севале.

— Ни пошто! — рече командир.

— Зашто? — питао је војник с чуђењем.

— Зар си заборавио, да се не сме пуцати без наредбе? — питао је командир.

— Јест, Бога ми, — одговори војник, и спусти пушку.

Али се после дуго објашњавао са онима око себе у рову. Никако није мигао да се измири с тим, да он не сме да пуца ни онда, кад првим метком може оборити једнога од непријатељских војника. Зар и за то треба нарочита наредба? И зар ту и такву наредбу треба слушати?

Довста, у више прилика нашим војницима изгледа чудно, што им се брави и оно, што они сматрају као јунаштво. Зар да им забрањују и то: да поскачу у непријатељски ров, или да смрате непријатељског војника?

Али кад само мало боље све у овоме размисли, увидеће и сами, да не треба да се чуде, што им се по некада забрањује и оно, зашто би у другим приликама били предложени за златну медаљу за храброст.

Не може сваки од нас у свакој прилици сам да суди о томе, да ли ваља ово или оно урадити или не урадити. Лепа би то војска била, у којој би сваки радио по својој вољи и памети. Зашто би онда биле старешине у војсци. Најстарија има да размисли о томе шта треба радити, и после у томе смислу да издаје потребне заповести. А сви остали ваља да слушају и извршују примљене заповести.

Није увек јунаштво у налету на противника. Многа је веће јунаштво: савладати себе и своју вољу потчинити вољи свога старешине.